

משנן חז"ל שלימה

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מורנו גאון ישראל
גליון עשיר תוכן לשולחן השבת

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א



פרשת במדבר תשפ"ה 230

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא,
וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,
ב"קו הינוקא" 03.550.2228

פזינים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע
משולחן תורתו של רבנו שליט"א

במדבר - גרים

במדבר סיני בְּאֵהָל מוֹעֵד (א, א). כתב מהר"ש קלוגר בספרו חכמת התורה (פ' בהעלותך, עמ' רסא) שמטרת נתינת התורה לישראל במדבר היתה בכדי לברר ניצוצות הקדושה מבטן הקליפה שמשכנה במדבר, ולהעלותם לקדושה, ובזה יתוספו עליהם גרים רבים במדבר, וכענין טעם הגלות, שאמרו במסכת פסחים (בדף פז ע"ב) שלא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים. ובספר קולו של יעקב (סוף פ' במדבר, דף קו ע"א) מצא לכך רמז נפלא ש'במדבר' (עם האותיות) עולה כמנין 'גרים', לרמז שבעבור זה ניתנה התורה לישראל כאמור.

משפטיך תהום רבה

וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינִי (א, א). הביא בזה רבי יהונתן אייבשיץ בספרו מדרש יהונתן (פ' במדבר, מאמר קמח) מדרש פליאה שסמך לכך הכתוב (בתהלים לו, ז) 'משפטיך תהום רבה', והוא פלא. וביאר רבי יהונתן סמך הכתובים, שהנה אמרו בריש מדרש רות רבה (פתיחתא א) שבעת קיבול השכר לעתיד לבוא עתידים אומות העולם לקטרג על ישראל לפני הקב"ה, שהרי הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, ואם כן מדוע שכר אלו שילכו לגן עדן ושכר אלו שילכו לגיהנם, ובאותה שעה ישתתקו פיהם של כל סגוריהם של ישראל, וישיב ויאמר הקב"ה אני אלמד זכות על ישראל, חיך שאני מדבר בצדקה ומושיע לבני, שהרי רבה היא זכותם שקבלו התורה, ולכן שכרם לגן עדן, ואומות העולם שלא קבלו התורה, שכרם לגיהנם. אמנם אמרו במסכת עבודה זרה (בדף ג ע"א) שעתידים אומות העולם לטעון אז לפני הקב"ה וכי נתת לנו התורה ולא קבלנוה, ואם כן בטענתם זו יחזור ויתעורר הקטרוג של אומות העולם על ישראל, שהללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, אלא שמובא במדרש (מכילתא פ' יתרו, מס' דבחדש א) שלכן לא נתן הקב"ה לישראל בארץ ישראל, אלא נתנה להם במדבר, כדי להראות שכשם שהמדבר מופקר הוא לכל, כך התורה הפקר היא לכל, וכל הרוצה לקבלה יבוא ויקבל, ובזה אף אומות העולם שייכים בתורה אם ירצה מי מהם לקבלה כמו שכתב המהר"ל בדרך חיים (ה, כג), ואם כן שוב אין להם לאומות העולם פתחון פה לטעון וכי נתת לנו התורה ולא קבלנוה, שהרי תשובתם בצדם שלכן היא ניתנה במדבר כאמור, וזאת

כוונת המדרש פליאה שסמך לכתוב 'וידבר ה' אל משה במדבר סיני' את הכתוב 'משפטיך תהום רבה', ללמד שמצד נתינת התורה במדבר יתגלה עומק צדק משפטו יתברך עם ישראל ואומות העולם לעתיד כאמור.

ויפקדם במדבר סיני

כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינִי (א, ט). ביאר הקדושת לוי, שכאשר נתן הקב"ה את התורה לישראל, נעשו נשמות ישראל לגוף התורה, כי ישראל הם שישים רבוא אותיות שבתורה, שכל אחד מישראל הוא אות מהתורה, נמצא שכאשר מנה ופקד משה את ישראל הרי שלמד אז את התורה, וזאת רמז הכתוב 'כאשר צוה ה' את משה', הוא ציווי התורה אשר צוה ה' את משה הוא בעצמו מה שמנה את ישראל 'ויפקדם במדבר סיני'.

ביום הזה באו מדבר סיני

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּיוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינִי (שמות יט, א - קריאה לשבועות). מובא במדרש (פסיקתא דרב כהנא יב, א) במעלת קריאת עשרת הדברות בחג השבועות, שאמר הקב"ה לישראל, בני, היו קורין את הפרשה הזו (-של עשרת הדברות בפ' יתרו) בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו שאתם עומדים לפני ה' סיני ומקבלין את התורה, אימתי, 'בחודש השלישי' (-הוא חג השבועות שחל בחודש סיון). וביאר הבני יששכר (מאמרי סיון ד, ד) שלמד זאת המדרש ממה שאמר הכתוב 'ביום הזה באו מדבר סיני', שמשמעו על היום הזה שאנחנו עומדים בו, אמנם סגולה זו היא רק בחודש סיון בחג השבועות בו ניתנה התורה, וזאת הדגיש המדרש 'אימתי, בחודש השלישי'.

הר סיני היכן

וַיִּדְבֶּר ה' עַל הָרִי סִינִי אֶל רֹאשׁ הָהָר (יט, כ - קריאה לשבועות). כתב מהר"ש קלוגר בספרו חכמת התורה (פרשת יתרו עמ' תצ), שלאחר קבלת התורה נגזר הר סיני ובא הר אחר במקומו. ועוד כתב שם (פ' יתרו עמ' ססד), שהר הגלעד בו תקע יעקב את הצאן, היה הר סיני, וכיון שמעשה אבות סימן לבנים, בחר לו יעקב לשכון בהר הזה, בכדי שתניתן עליו התורה לאחר מכן. ולכן קרא לו 'גל עד', והוא מלשון לוחות ה'עדות', היא התורה הנקראת 'עדות'.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444

זמין בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00

דוא"ל: contact@hayanuka.com

לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com

יד להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

ואלה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:

גאולה בת דינה, דוד בן חנה,
ראו דוד דרור בן רוגית, חביבה
בת דוד, אבי אברהם בן עליזה.

לרפואת וישיעת:

דוד בן שרה, בלה בת ליה

זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
21:11	20:14	19:03	ירושלים:
20:08	20:13	19:22	בני ברק:
21:12	20:17	19:25	חיפה:
20:08	20:13	19:22	באר שבע:



תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים
של רבנו שליט"א

"אגורה באהלך עולמים" (תהלים סא, ה')

דברות קודש ממעמד סיום הש"ס וסיומי מסכתות דרבים
בבית הכנסת הגדול בירושלים תוכב"א
ערב שבועות תשפ"ד

א

הר סיני, וכמו שאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן בשמות רבה (בפרשה כט, סימן ט) שכאשר בא הקב"ה ליתן את התורה לישראל על הר סיני, ציפור לא צייץ, ועוף לא פרח, ושור לא געה, אופנים לא עפו, ושרפים לא אמרו קדוש, והים לא נזדעזע, ובריות לא נדברו ביניהם, אלא היה העולם כולו שותק ומחריש, ויצא הקול ואמר "אנכי ה' אל-היך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", ותרגם אונקלוס 'לא יהא לך אלהא אחרן בר מינך', ועיקר הגילוי הוא בזה שרצה ה' ב"ה שכל היחוד והגילוי א-להות יהיה מתוך העבודה שלנו, זרע קודש ישראל.

כל העולם שמחים בשבועות על קבלת התורה, אבל מלבד זאת ביום קבלת התורה מתגלה הסמל של עם ישראל, שהוא המלך שניצח ניצחונות ישראל, הוא דוד המלך שנתן לנו מתנה את ספר התהלים, ואמרו במדרש שוחר טוב (בפרק א, אות ח) שביקש דוד המלך שיהיה ספרו שקול כנגעים ואהלות, ועל אף שהגאון רבי חיים מוולאז'ין הביא בנפש החיים (שער ד פ"ב) שלא מצינו בדברי חכמים שהשיב הקב"ה לדוד על בקשתו, עם כל זה באמת כל מה שביקשו החכמים והצדיקים היה על התורה שלהם שתחקק בעולם, ומתוך שרואים אנו שכל מה שנכתב לנו לדורות קיים בידינו, זוהי ההוכחה שכל מה שביקשו הצדיקים על שארית וקיום דברי התורה, קיבל הקב"ה בוודאי את תפילתם ובקשתם.

א

כי כל מהותו של דוד המלך היתה הדבקות בתורה וביום זה של מתן תורה, וביום זה גם נסתלק ועלה לשמים, כמובא בתלמוד ירושלמי מסכת ביצה (פ"ב ה"ד) וחגיגה (בפ"ב ה"א) בשם רבי יוסי ברבי בון שדוד המלך נסתלק בעצרת והיו כל ישראל אוננים והקריבו את הקרבן חגיגה למחרת החג, וכמו שלומדים מכך התוספות בחגיגה (בדף יז ע"א ד"ה אף עצרת) שיש תשלומין לקרבנות העצרת, ובמסכת שבת (בדף ל ע"א וע"ב) מובא שהיה זה בשבת ויטיב וגריס כולי יומי ולא הוה פומיה פסיק מגירסא (-היה דוד הלך עוסק בתורה כל אותו היום ולא פסק פיו מלהגות בתורה), עד שבלבל אותו מלאך המוות ונטל נשמתו, וההתבוננות והמחשבה היא שמעבר לכל השגתו ומדרגתו של דוד המלך בידיעת והשגת התורה, היתה מדרגתו לעסוק בתורה בפשיטות תמיד ללא הפסקה באופן שלא היה פיו פוסק מלימוד תמיד, ולכן לא היה מלאך המוות יכול לשלוט ולעשות בו כל רשע, כי הוא הדבר החשוב ביותר בעולם, שיהיה האדם מחובר תמיד לעסק ולימוד התורה הקדושה, כמו שלומדים חכמים שם במסכת שבת (בדף לא ע"א) ובמסכת סנהדרין (בדף ז ע"א) שלעתיד תחילת דינו של אדם יהיה על דברי תורה, ולכן כל מהותו ועסקו ומחשבתו של דוד המלך היו רק אך ורק על זה.

וכתב החיד"א בספרו מורה באצבע (בסימן ה, אות רכו) שבזמן הזה בהילולא של דוד המלך בחג השבועות יעלה לרצון יותר אמירת תהילותיו של דוד, כי אמירת התהלים הם פיו של דוד המלך, כמו שלומדים חכמים במסכת יבמות (בדף צז ע"א) שכל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות, ועל זה התפלל דוד המלך להיות נוחל שני עולמים, כמו שביקש (תהלים סא, ה) "אגורה באהלך עולמים", שעל ידי שאדם משאיר וחוקק פה בעולם את התורה, הכתבים והדעת שלו, עד שזה הולך ומתרבה בכל העולם, שעוסקים בזה ומזכירים את התורה והשמועה מפיו, הנה רק מה שהשאיר הדרך שלו בעולם הזה חישב זאת דוד המלך בעבורו לנחלת ב' עולמים.

ואמרו בזוהר תרומה (בדף קנו ע"א) שהסתלק דוד המלך בזמן מנחה של שבת, וכן אמרו שם על משה רבנו ויוסף הצדיק, ולכן אנו אומרים במנחה של שבת 'צידוק הדין'. והוא כדברי הבבלי שם במסכת שבת (בדף ל ע"ב) שאמרו שנסתלק דוד המלך בשבת, וכתבו התוספות שם בחגיגה (דף יז ע"א ד"ה אף עצרת) שחלוקים הם דברי הבבלי הללו מדברי הירושלמי שם במסכת ביצה (פ"ה ה"ד) וחגיגה (פ"ב ה"א) שאמרו שנסתלק בעצרת, וכתבו התוספות שיש ביניהם כמה נפקא מינא, אמנם מכל מקום בילקוט שמעוני בתהלים (ברמז תשלה) מובא שדוד המלך נסתלק בעצרת שחל ביום השבת קודש. וכתב מהר"ם חגיז בספרו אלה מסעי (בעמוד טו) שרבנו הראי"ל אימת את מקום קבורת דוד, ואמר המנחת אלעזר ממונקאטש שקבר דוד המלך קודם לכל המקומות

כתב בשו"ת נחלה לישראל (לאב"ד גיזוב, שאלה י, אות טז) שכאשר לומדים בצוותא בחבורות ועוסקים יחד בתלמוד ובכל לימוד שיהיה, עצם הלימוד והסיום מתוך שעושים זאת בשותפות הוא דבר גדול ביותר, ולמד זאת מתוך מה שאמרו חכמים במסכת שבת (בדף ג ע"א) ובתוספות (בדף צד ע"א, ד"ה שהח"י) ששניים שעשו מלאכה בשבת, אם יכול אחד מהם לעשותה לבדו, אסור הדבר מדרבנן, אך אם אינו יכול לעשותה לבדו, אסור הדבר מדאורייתא, וחייב על מלאכה זו, וכמו שפסק הרמב"ם (בהלכות שבת פ"א ה"ט"ו וה"ט"ז). ואמרו חכמים במסכת סוטה (בדף יא ע"א) שלעולם מידה טובה מרובה ממידת פורענות, ובתוספתא סוטה (בפ"ד ה"א) ובמדרש שוחר טוב (בסימן טו, ז) אמרו שמרובה היא ממידת פורענות פי חמש מאות, ואם כן נלמד לענין סיומי התורה, שלגמור את כל התורה על רגל אחת, ובבת אחת, הוא דבר קשה שיעשה אחד לבדו, אך כאשר כולם שותפים בזה הרי זה אפשרי יותר, ולכן כשם שכאשר אין האדם יכול לעשות המלאכה לבדו הרי שהוא מתחייב במלאכה זו מדאורייתא, כך בעסק התורה יש לכל אחד ואחד מהמסיימים חלק גדול ואמיתי בכל הסיום עצמו, וגדולה מידה טובה פי חמש מאות, שיש לכל אחד חלק גדול ביותר בסיום ועסק התורה שנעשה כך בצוותא ביחד, עד שעולה הסיום הזה ממש לכל אחד ואחד.

אנו יודעים שעסק התורה הוא הדבר הנעלה והחשוב והטהור ביותר בזה העולם, וצריך כל אדם להיות קשור ודבוק בה בכל שעה, כמובא בירושלמי ברכות (בפ"ט ה"ה) בשם רבי אלעזר, שכשם שיונק התינוק משדי אימו בכל שעה, כך צריך האדם ללמוד את התורה ולהיות קשור בה בכל שעה ושעה תמיד עד שאינו יכול לעזובה, כי בפנימיות הקשר אל התורה הוא המזון והכח לכל נשמות ישראל, שלא תנתק השפעת התורה לעולם משורש הנשמות. ובכדי שיהיה לאדם את הקשר והזיכרון התמידי בתורה טוב שילמוד האדם בבית הכנסת ובבית המדרש, כמו שאמר רבי יוחנן בירושלמי ברכות (פ"ה ה"א) שברית כרותה היא שהגיע בתלמודו בבית המדרש לא ישכח את תלמודו, וכך יהיה לו הדבר לעזר שיהיה קשור תמיד בתורה כגמול עלי אימו, כי העסק והלימוד והקשר התמידי לתורה הוא הדבר החשוב והנצרך לו לאדם ביותר. ובכל עת שיש לו לאדם אפשרות ויכולת ללמוד, זהו הדבר והמעלה הגדולה ביותר, וכל לימוד שלוקח האדם, הרי זה נזכר ונזכר לו לזכות גדול ועצום, כמו שפסק הרמב"ם (בהלכות ת"ת פ"א ופ"ב), וכמו שהביא השולחן ערוך (בסימן רמה רומז) ובספר החינוך (מצוה תיט), כי התלמוד הוא גדול מן הכל כמו שלמדו חכמים במסכת קידושין (בדף מ ע"ב) שישבו רבותינו בעליית בית נתזה בלוד, והיו מסובים שם רבי עקיבא ורבי טרפון, ונחלקו ביניהם איזה דבר הוא בחשיבות גדול יותר, רבי טרפון אמר ש'מעשה' הוא הגדול, ורבי עקיבא אמר ש'תלמוד' הוא הגדול, ונמנו כולם יחד ואמרו ש'תלמוד' הוא גדול מן הכל, מפני שמביא לידי 'מעשה', וכמו שפסק הרמב"ם (בהלכות ת"ת פ"ג ה"ג), כי עסק התורה לבדו הוא שיכול להביא את האדם למעלה ומדרגה אמיתית.

ב

ועכשיו שסמוכים אנו לחג מתן תורתנו צריכים אנו לידע שזהו כמו הימים הסמוכים למעמד הר סיני ממש, וכמו שמבאר המהר"ל מפראג (בגבורה ה' הקדמה ב) על 'ליל הסדר' שנקרא שמו כן, מפני שבכל שנה ושנה מסודרים הכוכבים בלילה זה כמו שהיו בליל יציאת מצרים. ובאמת שסוד הכוכבים התלויים ברקיע הוא גדול ועצום, שהם כמפה ושרטוטים של כל תולדות עם ישראל וכל מה שעתיד להיות, ובכל מועד מצטיירים הכוכבים בדיוק כסדר הנהגתם כפי שהיה באותו המועד והמאורע שהיה לישראל, וכך בליל הסדר סידר הקב"ה את הנהגת הכוכבים בסדר המדויק כמו שיהיה בגאולה האחרונה, שמלבד הנהגת ה' ב"ה בעליונים, שמסדר הקב"ה לכל המידות באופן שיהיה גילוי שלם של גאולה, על ידי שמסדר הקב"ה לכוכבים כפי שהיו בליל יציאת מצרים, נזכה לגאולה בפועל בעולם הזה.

וכך הוא גם בימים אלו, שהם הימים והזמן הקודמים למתן תורה וסמוכים לו, שמתגלה בהם אותו הגילוי והמדרגה שהיתה קודם מתן תורה, היא היראה הגדולה שהיתה אז בעליונים ותחתונים מפני גילוי ה' ב"ה על

הקדושים שבארץ ישראל (ספר מסעות ירושלים, נותן בים דרך ט), והביא לזה רמז מתוך מה שאמר הקב"ה במסכת סנהדרין (דף קב ע"א) שדוד בן ישי בראש, ויש לרמז בזה שגם מקום קבורת דוד קודם הוא לכל המקומות הקדושים.

ד

והנה יותר מכל מעלותיו של דוד המלך ניכר בו דבר עיקרי אחד, והוא החיבור שלו בכל עניני העבודה לה' ב"ה ועסק התורה והתפילות מתוך הלב והרגש והאהבה, שכל הקשר של דוד אל הבורא היה מתוך חתירה אמיתית, שניגש אל התורה ויבוא לפני השי"ת מתוך אמיתת הלב והרגש שלו. שהרי ה' ב"ה נתן לנו את הדבר הטהור ביותר והקדוש ביותר שיש לו, היא התורה הקדושה, ורצה הוא יתברך שנקיים את התורה מתוך רגש הלב ומתוך זה נאיר ונגלה אותה בפועל בכל העולם. כי התורה היא כולה אור, וצריכים אנו לגלות אותה בינינו להרבות באהבה ובדעה שלה בעולם, וטהרת וקדושת התורה מתגלית דוקא מתוך שיהיה לנו חיבור עם התורה מתוך הלב והרגש, ולא מתוך שכל וחכמה.

ההתבוננות על התורה והגישה אליה מתוך הלב הרחמים והאהבה, זוהי דרכו של דוד, אשר יביא לידי גילוי והארת התורה בכל העולם עד שנזכה לגילוי מלכותו של הבורא ב"ה. כי בכדי לגלות את התורה בכל הבריאה צריך לעסוק בה וללמוד אותה מתוך מידת ההשפעה והמחשבה על העולם כולו, אמנם כאשר לומד וניגש האדם אל התורה מתוך התבוננות של שכל וחכמה, משיג הוא כלים של קבלה כדי להמשיך את כל ההשפעה לעצמו ולזרעו ולכל הסובב אותו לבדו, אבל כאשר בא האדם אל הלימוד והמחשבה על התורה מתוך מחשבה של אהבה והתבוננות של רחמים והתעוררות הלב והרגש, הנה בזה הוא משיג כלים של השפעה נתינה ורחמנות על כל הנבראים ואל כל אחד מישראל. וזהו שאמר רבי עקיבא ש'אהבת לרעך כמוך' הוא כלל גדול בתורה (תורת כהנים פ' קדושים, פ"ב פרק ד, יב), היינו שהוא כלל גדול בלימוד התורה, שהלימוד יהיה מתוך מידת האהבה וההתבוננות מצד רגש הלב.

והמחשבה על התורה בדרך זו יביא את האדם לדבר הגדול והנעלה ביותר, שהיא אהבת השי"ת, כמו שנצטוונו (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", ויסוד הקשר אל השי"ת הוא בלימוד התורה מתוך התבוננות של האהבה וגילוי הרחמים, שבזה יבוא האדם לראות את גדולת השי"ת וטובתו בכל הבריאה, עד שתחקק אהבת השי"ת בכל ליבו ויוכל לאהוב להשי"ת בכל נפשו ובכל מאודו, היינו שיאהב לה' ב"ה יותר מן הכל, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (בפ"ב ה"ב) שמתוך שיתבונן האדם בכל היופי של הבריאה יבוא לכדי אהבת ה', והוא מתוך עסק התורה והמצוות, כמו שגילה דעתו בספר המצוות (במצות עשה א) שההתבוננות במצוות ובקיום רצונו של ה' ב"ה יביא אותנו לידי אהבה, כי בזה נמשך לב האדם לאהוב את ה' ב"ה יותר מכל, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (בפ"ה ה"ג) שצריך האדם שתהיה אהבתו את השי"ת כחולי אהבה ממש, שיאהב האדם את ה' יתברך יותר מכל אהבה שבעולם עד שלא יהיה לו שום אהבה זרה מלבדו יתברך. ולכן הדבר החשוב שיכולים אנו לזכות בזה העולם, ובפרט כעת שמתכוננים אנו ליום קבלת התורה וההשפעה, הוא שנבקש מהשי"ת בעת רצון זו של סיום הש"ס שנסיים עתה, שנזכה לאהוב את ה' יתברך יותר

ויותר, כי היא הדבר הנפלא והגדול ביותר שנוכל לבקש ולזכות מאיתנו יתברך.

ה

וההכנה לכל דבר שבקדושה הוא יסוד גדול בדרך ה' ב"ה, כמו שדרשו חכמים במסכת ברכות (בדף י"ב) על מה שנאמר (מלכים א' יד, ט) "ואותי השלכת אחרי גוון", שזה נאמר על אדם האוכל קודם התפילה, שהוא איסור, אמנם למעשה יש בזה מחלוקת בדברי רבותינו הראשונים (מכובד בתשב"ץ קטן סי' רג) שרבנו פרץ אוסר אפילו בשתיית מים קודם התפילה, כי הוא מבאר שטעם איסור זה הוא בכדי שלא יקצף שיש איזה דבר חשוב יותר ממנו יתברך, אבל הראב"ה מתיר בשתיית מים כי הוא סובר שאין בזה גילוי גאוה, אבל עצם האיסור הוא שלא תהיה אכילת האדם חשובה בעיניו יותר מן התפילה, וכן פסק הרמב"ם בהלכות תפילה (בפ"ו ה"ד ובפ"ה ה"ב) וכן הוא בשולחן ערוך (בסימן פט סעיף ג' ד) שהאיסור של שתיה ואכילה קודם התפילה הוא בכדי שהאדם יגיע לדרגה נעלית מאד, שיראה ויוכח שכל כוחו וחיותו היא אך ורק מאת ה' יתברך ומהתפילה, ועל כל פנים רואים מזה כמה חשיבות יש בדברים שקודמים ללימוד התורה וקודמים לעבודת התפילה, וכענין ההתבוננות שקודם התפילה כפי שביאר השולחן ערוך הרב (בסימן פט סעיף ז), וכפי שנוהגים בחסידות חב"ד, שכל זה הוא בכדי שאדם יגיע לידי ההתבוננות בגדולתו של הבורא, ותהיה תפילתו במדרגה אמיתית. וכן הוא בענין לימוד התורה, שעיקר החשיבות בזה היא כפי איזה דעת ניגש האדם לתורה ובאיזה מחשבה הוא לומד ועוסק בה, וכאשר יבוא האדם אל התורה מתוך התעוררות הלב במידת האהבה, יהיה יכול לבוא מתוך כך לאהבת ישראל ולאהבת ה', עד שתהיה תורתו במדרגה שהיא מגלית את מלכות הבורא ב"ה.

ואמר רבי יהושע במכילתא (בפרשת בשלח, מס' דויסע פרשה ב) ובתנחומא (בפ' בשלח סימן כ) שכאשר שונה אדם שתי הלכות בשחרית ושתי הלכות בערבית ועוסק במלאכתו כל היום מעלין עליו כאילו קיים את כל התורה כולה, וההלכה זה עיקר עסק התלמוד, כמו שמסיימת הגמרא כאן בשלהי הש"ס בסוף מסכת נדה (בדף עג ע"א) בשם רבי יהושע ש'כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא אל תקרי הלכות אלא הלכות', ללמדנו שכאשר מסיימים התלמוד מסיימים בענין ההלכה, והמאירי כותב שם (על הדף) שלימדנו בזה חכמים שעיקר הלימוד צריך שיהיה 'לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא', שכאשר קם האדם אחר שסיים את הלימוד, וכן כאשר זכה לסיים מסכת או את כל הש"ס, הנה עיקר הנפקא מינא מכל לימודו הוא איך יצליח להוציא מכל מה שהוא למד הלכה למעשה בכדי להתקרב להשי"ת ולעשות רצונו באמת כראוי, והוא שדייק רבי יהושע (במכילתא ובתנחומא שם) ואמר 'שונה אדם שתי הלכות בשחרית ושתי הלכות בערבית... מעלין עליו כאילו קיים כל התורה כולה', ללמדנו על החשיבות הגדולה שיש לענין הזה של 'לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא' כאמור, שכל מי שיעסוק בזה הרי זה כאילו קיים התורה כולה. יהי רצון שנזכה כולנו ביחד לקיים התורה כולה, ולאהוב לכל עם ישראל, ולראות את האור שבוקע מכל אחד ואחד מישראל. כי כל אחד יקר ואהוב וחביב לפני ה' ב"ה, ואנו כל כך יקרים וחשובים לפני ה' ב"ה. ויהי רצון שנזכה לגאולה שלמה, ולבניית בית מקדשנו ותפארתנו, ונתבשר בשורות טובות, וכל טוב, אמן.



עם סגולה



מלבושי השבת

סגולות ועצות ייחודיות שנלקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

זיע"א היה נוהג להחליף רק את הגרביים לפני שבת. ולדברי רבנו האר"י ז"ל בשער הכוונות (ענין תחום שבת, דף סג ע"א) ובפרי עץ חיים (שער השבת פרק ד) צריך ללבוש בגדים לבנים ולא בשאר הצבעים, ואמר רבנו שגם מי שלא רוצה ללבוש בגדים לבנים, טוב שילבש בגד כחול או שאר צבעים, ולא בצבע שחור.

א. רבנו הזכיר שהמקור ללבוש בשבת מלבושים המיוחדים לשבת מקורו בירושלמי שבת (פ"ו ה"ב). ולא צריך לחדש את כל הבגדים לכבוד שבת, אלא מספיק אפילו בגד אחד לכבוד שבת, והגה"ק רבי יואל מסאטמר

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א



פניני דוד

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

מי נקרא תינוק שנשבה?

לעורר זכות דוד המלך עליו השלום

רבנו של עולם, אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב, אלהי דוד וכל ישראל, התעורר ברחמיך המרפאים וחסדיך העצומים עלינו להושיענו ולגאלנו גאלה שלמה, ותצילנו מכל רע. רחם עלינו בעודנו בגלות, שיתעוררו לפניך כל זמירותינו, ונגונו, ודמעותינו, ולבבו, וכנורו של דוד המלך, וזרזותו, ומחשבתו, וכסופיו, ורצונותיו, לבנות לך את בית המקדש, ואת בנו שלמה המלך, ותושיענו בבקשה ותחנונים.

אנא חוס נא, וחמל עלינו והושיענו, ושמח לבבנו, ועשה ברחמיך שלא יהיה צער בעמך ישראל, ותן כח לכל הרנקים והרנקות, ותקוה בלבם, ולכל השבירים שלא ישברו, ותן רפואה שלמה בעולם, ולכל עמך ישראל, ועשירות לכל עמך ישראל בשפע, כמו שכתוב "והריקתי לכם ברכה עד בלי די", ותישר לבבנו אליה, ונזכר כלנו לראות בגאלה השלמה, ובבית מקדשנו ותפארתנו. אנא רחום וחנן, משיב הרוח ומוריד הגשם, הצל את כל עמך ישראל ממאכלות אסורות, ומשעטנז, וראיות אסורות, והרהורים רעים, ופגמים וחטאים, ושיהא לך נחת רוח, ושכל הנבראים יהללו את שמך באמת, ובכונה, ובלב שלם, ועשה שכל הנבראים יכירו במלכותך, חיש קל מהרה. אמן נצח סלה ועד.



סיפור לשולחן שבת

באחד השיעורים סיפר רבנו הגאון הינוקא שליט"א מעשה מיוחד על הבעש"ט הקדוש זיע"א, שפעם אחת נזדמן אחד מחסידיו לאיזה עיירה, והתקוטט עם אחד מבני המקום על ענין מסוים, והצעקות הלכו וגברו עד שברוב כעסו של אותו אדם אמר לתלמיד הבעש"ט: 'אני עוד אהרוג, אותך, ואחתוך אותך לחתיכות כזיתות כזיתות עד שלא ישאר ממך אבר אחד שלם'. ולאחר מכן באו כמה מבני המקום והרגיעו את הרוחות ונגמר הוויכוח. לאחר כמה ימים הגיע אותו תלמיד לרבו הבעש"ט הקדוש, והסתכל עליו הבעש"ט בעיניו החודרות וזעק: 'מדוע אתה ככה כולך חתוך חתיכות חתיכות ואין בך אפילו איבר אחד שלם?' אותו חסיד נבהל מאוד מדברי רבו, מפני מה הוא אומר לו כן, ושוב חזר הבעש"ט על השאלה, וניסה אותו תלמיד לומר לבעש"ט שהוא ברוך ה' בריא ושלם, ומדוע הוא אומר לו כן, ואז נזכר אותו תלמיד במריבה שהיתה לו לפני כמה ימים עם אותו אדם בעיירה שהיה בה, שהוא אמר לו בדיוק את אותו משפט שאומר לו עכשיו הבעש"ט הקדוש, ואמר לו הבעש"ט, בגלל שכך אמר לך אותו אדם, הכוח של הדיבור שלו היה כל כך גדול, עד שבשמים הראו לי אותך כאילו חתוך חתיכות חתיכות. ואם בדיבור כזה הדברים אמורים, בדיבור של תורה ותפילה על אחת כמה וכמה...

כשנשאל רבנו באחד מקבלות הקהל מיהודי שחזר בתשובה אם העוונות שעשה בימים שלא זכה עדיין להתוודע לתורת ה' נחשבים לו כעבירות גמורות ומעכבים את תשובתו, הזכיר רבנו שבדברי חז"ל הוזכר "תינוק שנשבה" לגבי תינוק ממש שנשבה לבין הגויים, שאין לו שום היכרות עם דיני התורה, אך הרמב"ם בהלכות ממרים פרק ג' הלכה ג' שגם אותם שגדלו בין הקראים והסיתו אותם אבותיהם לדעתם דינם כתינוקות שנשבו, וכתב מרן הבית יוסף ביורה דעה סימן קנ"ט שלדבריו אסור להלוותן בריבית, ולא כמו שכתב בנימוקי יוסף בבא מציעא דף מ"ב עמוד ב' שמותר להלוותן בריבית, שלדעתו הם אינם נחשבים כתינוקות שנשבו. והחזון איש ביורה דעה סימן ב' אות כ"ח כתב שדינם של החילוניים בזמננו הוא כתינוקות שנשבו לדעת הרמב"ם, אך אמר רבנו שזה היה דווקא בזמנו של החזון איש, אבל בזמן שלנו שיש חשיפה גדולה מאוד לדת, הן דרך המדיה, הן בשיעורי תורה, לכן החילוניים בזמנינו אינם נחשבים ממש כתינוקות שנשבו, אבל בוודאי שיש לדונם לכך זכות שאילו היו נולדים בסביבה שומרת תורה ומצוות לא היו חוטאים, וכאשר יחזרו בתשובה יעשו גילוי דעת על כל החיים שעברו עליהם, שהם היו כאנוסים על ידי משפחתם, ואילו היו יודעים מתורת ה' בוודאי שלא היו חוטאים.

כמה פעמים בשבוע נכון ללכת למקווה?

רבנו הזכיר כי המעלה הגדולה ביותר היא לטבול בכל בוקר לפני התפילה, ואמר הבעש"ט הקדוש זיע"א שהוא פעל בשמיים שהעושה כן נחשב לו כאילו התענה כל היום כולו, אך מי שלא יכול לטבול כל יום, יטבול לכל הפחות שלוש פעמים בשבוע, וכמו שפירש החוזה מלובלין זיע"א את מה שאמרו חז"ל במסכת בבא קמא דף פ"ב עמוד א' על הפסוק: 'וילכו שלושת ימים במדבר ולא מצאו מים', שאין מים אלא תורה, שלא יעברו על האדם שלושה ימים ללא תורה, ולפי זה פירש שלא מצאו מים לטבול במקווה, שצריך האדם להקפיד שלא יעברו עליו שלושה ימים ללא טבילה, ומי שלא יכול גם את זה, לפחות שיטבול בערב שבת, וכמובא בזוהר הקדוש פרשת ויקהל דף ר"ד עמוד א' ובפרי עץ חיים שער השבת פרק ג' שעל ידי הטבילה בערב שבת זוכים לקדושת שבת ולנשמה יתירה, וגם מי שלא טובל כל שבוע, ואפילו כל השנה, לפחות שיקפיד על הטבילה בערב יום הכיפורים ובערב יום השבועות, שהם הזמנים הגבוהים ביותר לטבילה.